

דגשים בהקניית האותיות

הרב חיים מושקוביץ, מורה מקצועי לקריאה במרכז 'אחיה' ומרצה במרכז להכשרת מורים

דגשים נוספים ללימוד האותיות

אפתח את מאמר זה עם יישר כוח לאלו הקוראים את המאמרים, המגיבים וגם לאלו שאינם מגיבים. תגובותיכם נותנות חשק ומרץ להמשך הכתיבה והעלאת הדברים על גבי הכתב לתועלת העוסקים בעבודת הקודש ותועלת הילדים היקרים שעל חינוכם אנו מופקדים.

הגיל שאנו פוגשים בו את הילד הוא גיל קריטי וחשוב מאין כמותו לעתיד הילד, חינוכו, אופן לימודו והישגיו הלימודיים בהמשך ימיו. ולכן הצורך להיות ברורים וממוקדים בעשייתנו הינו קריטי למען נפעל על צד הטוב ביותר בצורה שתביא לתוצאות הטובות ביותר.

דוד המלך כותב בספר תהילים (קכז ד): "כחיצים ביד גיבור כן בני הנעורים". והקשו המפרשים, מדוע המשיל דוד המלך את ימי הנעורים דווקא לחיצים ולא לדבר כלשהו אחר? אלא, כשנתבונן בחץ הנזרק למטרתו נבחין כי ככל שהמיתר ימתח יותר החץ יגיע רחוק יותר, והוא הנמשל לימי הנעורים. ימים אלו הם המיתר, ככל שנמתח אותו יותר, קרי, נעבוד בצורה מושכלת יותר, הילד יגיע רחוק יותר גם כשהוא כבר לא לידינו ואין אנו רואים בהצלחותיו, הכל נזקף לזכות המלמד בגיל הרך שמתח נכון וטוב את המיתרים.

במאמר זה נחدد דברים שעסקנו בהם בעבר ובכך ניתן תשובות לפניות שהגיעו אלי לאחר פרסום המאמרים הקודמים.

כשאנו מדברים על [החילוקים וההבדלים שבין האותיות](#), נמייין אותם לפי ארבעה מרכיבים. ככל שנתקדם יותר האותיות יהיו דומות יותר ונראה אצל התלמידים יותר טעויות והחלפות.

ארבעת המרכיבים הם:

1. כמות הקווים המרכיבים את האות (האות כ מורכבת משלוש קווים)
2. מיקום הקווים (לאות ר יש שני קווים, אחד מאוזן למעלה והשני מאונך בצד ימין של האות)
3. ארכם של הקווים והיחס שלהם. כאן יש לנו את היחס של הקווים בתוך האות, ובין חברותיה (לאות ו יש שני קווים, אחד קצר והשני ארוך. לאות ך יש שני קווים, אחד רגיל והשני ארוך מאוד)

4. ההבחנה בפרטים קטנים הייחודיים לאות זו (הקו התחתון של ב היוצא מעט, הקו העליון של ד היוצא מעט וכו')

בעמדנו מול הילדים ומקנים להם את הנלמד, חשוב שנתייחס ונדבר על כל מרכיב מארבעת מרכיבים אלו. כמובן שלא נאמר שהאות היא כמו... ולא נחדד לכלל הכיתה את ההבדלים בין ... ל... אלא נחדד את הייחודיות של האות והדברים המאפיינים רק אותה. וכך באות ל נדבר על הגובה, באות ך על הקו שיורד למטה למטה, באות ם על כך שהיא סגורה ומרובעת ובנפרד בהגיענו ל-ס נדבר על שהיא סגורה ומתעגלת.

עניין נוסף שראוי לענות בו שוב הוא [מיקוד ראייה](#). רבות נאמר ונכתב על נושא זה, ישנם רופאים המטפלים בכך, וישנם כאלו הטוענים שאין לכך כל קשר ליכולות קריאה, ובכל מקרה, מיקוד הראייה לשיטתם אינו ניתן לטיפול.

אצל היהודים 'עם הספר', ובפרט בציבור החרדי בו הקריאה תופסת מקום ותלווה את הילד כל חייו גם מחוץ ללימודים, מושקע הרבה מאמץ גם מצד ההורים לעזור לילדיהם גם אם הדבר כרוך בממון רב. על כן אנו המורים צריכים לנקוט כלל זה בידינו, במקום שיש לנו מה ואיך לעזור לילד, ללמדו את הידע החסר לו ולתרגל את הקריאה הנכונה והיעילה, לא נשאיר למשקפיים או לתרגילי הראייה לעשות את העבודה בעצמם.

לתגובות

חיים מושקוביץ

052-7170499

a70499@gmail.com